

Aleg. 2.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem projektu ustawy zmieniającej §. 3. ustawy krajowej z dnia 20. Marca 1874. Nr. 29. Dz. u. kr. o założeniu i wewnętrznem urządzeniu ksiąg hipotecznych.

Wysoki Sejmie!

Sprawa uregulowania stosunków prawnych posiadłości, które z obszarów dworskich a względnie z dóbr tabularnych wydzielone zostają, była już kilkakrotnie przedmiotem badań w Wysokim Sejmie.

Przy zmianie w stosunkach posiadania, mianowicie przy pozbyciu pewnych części z dóbr tabularnych powstawały kwestye, o ile prawa z posiadaniem takich dóbr połączone przechodzą także na nabywców części z ciał tabularnych.

Kwestye te wymagały ustawodawczego załatwienia, a potrzebie tej stało się dziś zadość.

Rozszerzeniu prawa wyborczego w klasie wyborców z wielkich posiadłości na nabywców drobnych części z dóbr tabularnych zapobieżono ustawą z dnia 26. Czerwca 1887. Nr. 46. Dz. u. kr. i ustawą z dnia 26. Czerwca 1887. Nr. 47. Dz. u. kr., ograniczając w ten sposób udział w wyborze posłów do Sejmu i członków do Reprezentacyi powiatowej tylko do posiadaczy takiej posiadłości tabularnej, do związku gminy nie należącej, od której roczna należność w podatkach rządowych realnych wynosi najmniej dwadzieścia pięć zł.

Świeżo uchwaloną ustawą z dnia 21. Marca 1888. Nr. 41. Dz. u. kr. uregulowaną zaś została kwestya stosunków administracyjnych na obszarach dworskich w ten sposób, iż posiadłości z obszarów dworskich wydzielone, od których roczna należność w rządowych podatkach realnych mniej niż 25 zł. wynosi, wcielone zostały do związku gminnego.

Pozostała jeszcze do uregulowania kwestya przenoszenia gruntów, będących przedmiotem ksiąg tabularnych, do zwykłych ksiąg gruntowych, przy c. k. Sądach powiatowych prowadzonych i nawzajem kwestya dopisywania nieruchomości ze zwykłych ksiąg gruntowych do istniejących ciał tabularnych.

W myśl ustawy krajowej z dnia 20. Marca 1874. Nr. 29. Dz. u. kr. o założeniu i wewnętrznem urządzeniu ksiąg gruntowych, utworzoną została dla posiadłości tabularnych — dawniejszych dominikalnych — osobna księga gruntowa przy c. k. Sądach kolegiałnych, a osobna przy

c. k. Sądach powiatowych dla posiadłości rustykalnych, oraz tych miejskich, co do których instancją realną jest dotyczący sąd powiatowy.

Ustawą tą nie została jednak zastrzeżoną możliwość zmian w księgach w tym kierunku, iżby dozwolonym było przypisywanie do wykazów tabularnych gruntów nietabularnych i nawzajem wcielanie gruntów należących do posiadłości tabularnej do wykazów hipotecznych dla posiadłości nietabularnych.

To skłoniło p. Dr. Skałkowskiego do postawienia wniosku jeszcze na sesji w roku 1881. uregulowania i tej sprawy. Wnioskodawca wykazał już wówczas szczegółowo i wyczerpująco, jakie dla braku tych postanowień w naszej ustawie hipotecznej wynikają trudności w przeprowadzeniu komasacji lub arondacji, lub też parcelacji posiadłości tabularnych, jakie niedogodności z powodu, iż właściciel gruntów jednej i drugiej kategorii podpada pod jurysdykcję dwóch różnych sądów i wreszcie jakiego znaczenia dla ekonomicznych stosunków kraju jest załatwienie tej sprawy.

Wysoki Sejm dając wyraz potrzebie uzupełnienia tej luki w naszej ustawie hipotecznej, uchwalił na posiedzeniu z dnia 23. Października 1881. zgodnie z wnioskiem komisji prawniczej projekt ustawy zmieniającej §. 3. krajowej ustawy hipotecznej, który to projekt jednak, jak wiadomo, nie otrzymał sankcyi.

Te są antecedeny te sprawy.

P. Dr. Skałkowski wznowił tedy na ubiegłej sesji wniosek swój z r. 1881., a Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji prawniczej o tym wniosku powziął na posiedzeniu z dnia 14. Stycznia b. r. następującą uchwałę:

„Sejm odsyła Wydziałowi krajowemu wniosek p. Dr. Skałkowskiego, dotyczący uchwalenia dodatku do §. 3, ustawy hipotecznej z dnia 20. Marca 1884. L. 29. Dz. u. kr. z poleceniem, by po otrzymaniu zawiadomienia o sankcyonowaniu lub odmówieniu sankcyi projektu ustawy o wcieleniu mniejszych posiadłości tabularnych do związku gminnego — odpowiedni tendencyom tego wniosku projekt do ustawy wypracował i takowy Wys. Sejmowi przedłożył.“

Gdy rzeczony projekt ustawy, jak wyżej nadmieniono, otrzymał już sankcyę, Wydział krajowy spełniając polecenie Wys. Sejmu, przedkłada projekt ustawy, wnioskiem p. Dr. Skałkowskiego reinicyowanej.

Główny powód, dla którego pierwotny projekt ustawy z r. 1881. nie uzyskał sankcyi, zdaniem Wydziału krajowego, obecnie nie zachodzi.

Był to wzgląd, aby pomnożenie posiadłości tabularnych nie wywołało daleko idących zmian w stosunkach wyborczych.

Obawa ta jednak usunięta została częścią przez uchwalenie powyższych dwóch ustaw, zmieniających ordynacyę wyborczą sejmową i ordynacyę do reprezentacji powiatowej, częścią zaś przez ustawę z dnia 21. Marca 1888. Nr. 41. Dz. u. kr. o wcieleniu posiadłości tabularnych, opłacających mniej niż 25 zł. rocznie podatków realnych, do związku gminnego. Wydział krajowy sądzi, że i inne przez c. k. Rząd przytoczone powody nie powinny stanowić przeszkody w uzyskaniu sankcyi, albowiem w projekcie niniejszym umieszczone zostały postanowienia, zgodne z postanowieniami ustaw hipotecznych innych krajów Monarchii (jak n. p. dla Czech, Karyntyi).

Wydział krajowy wnosi tedy :

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Lwów dnia 4. Września 1888.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Smolka w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia zmieniająca postanowienia §. 3. ustawy z dnia 20. Marca 1874. N. 29. Dz. u. kr. o założeniu i wewnętrznem urządzeniu ksiąg hipotecznych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, jak następuje:

Art. I.

§. 3. ustawy z dnia 20. Marca 1874. N. 29. Dz. u. kr. zostaje uchylonym w dotychczasowem brzmieniu i ma opiewać następująco:

§. 3.

Wykazy hipoteczne posiadłości tabularnych w obrębie jednego sądu kolegialnego, jako realnej ich instancyi położonych, tworzą razem jedną księgę główną.

Przy zakładaniu ksiąg hipotecznych te posiadłości za tabularne uważać należy, które w myśl ordynacyi wyborczej dla Sejmu krajowego za dobra ziemskie tabularne poczytane być mogą.

Czy posiadłość uważaną być ma za tabularną, orzeka w razie wątpliwości po zasięgnięciu opinii Namiestnictwa i Wydziału krajowego, co do posiadłości w Galicyi i Lodomeryi położonych, Sąd krajowy lwowski, co do posiadłości położonych w okręgu byłego wolnego miasta Krakowa, Sąd krajowy krakowski.

Posiadłości ziemskie na gruntach niegdyś dominikalnych, które w myśl ustawy krajowej z dnia 21. Marca 1888. N. 41. Dz. u. kr. zmieniającej postanowienia ustawy o obszarach dworskich, wcielone zostaną do związku gminnego, mają być przeniesione z wykazów hipotecznych dla posiadłości tabularnych przy sądach kolegialnych prowadzonych do wykazów hipotecznych dla dotyczących gmin katastralnych przy właściwych sądach powiatowych.

Do utworzenia osobnego cięła tabularnego z gruntów wydzielonych z kompleksu posiadłości tabularnej, potrzebne jest przyzwolenie c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego.

Przyzwolenie to nie jest potrzebnem, jeżeli wydzielone z kompleksu posiadłości tabularnej grunta przeniesione być mają do wykazu hipotecznego, przeznaczzonego dla posiadłości nietabularnych.

Grunta, należące do posiadłości nietabularnych, mogą być wcielone do kompleksu posiadłości tabularnej, jeżeli udowodnionem zostanie, że równocześnie lub przedtem wcielaniem wydzielono z tegoż kompleksu tabularnego i przeniesiono do wykazów hipotecznych dla posiadłości nietabularnych przestrzeń gruntów, od której roczny podatek gruntowy przynajmniej taką samą kwotę wynosi, jak od przestrzeni do posiadłości tabularnej wcielić się mającej.

Przed wydaniem zezwolenia na żądane wcielenie zasięgnąć ma właściwy Sąd kolegialny opinii c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego.

Wykazy hipoteczne posiadłości położonych w obrębie miasta, w którym Sąd kolegialny, będący zarazem ich instancją realną, ma swoją siedzibę, tworzą razem jedną księgę główną. Większe jednak gminy miejskie podzielone być mogą dla łatwiejszego przeglądu na dzielnice miejscowo odgraniczone, a w takim razie utworzoną będzie dla każdej pojedynczej dzielnicy osobna księga główna.

Wykazy hipoteczne wszystkich innych posiadłości w jednej gminie katastralnej położonych tworzą razem jedną główną księgę.

W razie potrzeby założone będą księgi dodatkowe dla każdej księgi głównej z osobna.

Art. II.

Ustawa niniejsza obowiązuje od dnia jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi sprawiedliwości.